

Z. Br.

"Praska szkoła strukturalna w latach 1926-1948. Wybór materiałów", Warszawa 1966 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 12/1, 180-181

1967

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Autor jest historykiem. Książka jego zainteresuje przede wszystkim historyków nauki. Jest zaopatrzona w przypisy, bibliografię — niestety podaną w mało przejrzysty sposób — oraz w indeks krzyżowy.

T. O.

W. W. Łopatin, *I. A. Baudouin de Courtenay kak etimolog. Iz istorii rus-skoj etimologičeskoj nauki*. W: *Etimologičeskie issledowanija po russkomu jazyku*. T. 4. Izdatielstwo Moskowskogo uniwersiteta, Moskwa 1963, ss. 33—47.

Gdy zbliżała się 120 rocznica urodzin Jana Ignacego Niecisława Baudouina de Courtenay (1845—1929), W. W. Łopatin opublikował pracę, przedstawiającą działalność tego wielkiego uczonego na polu etymologii. Opierając się na pracach drukowanych Baudouina i wyzyskawszy nieznanne dotychczas materiały archiwalne, autor artykułu wskazuje, że Baudouin wiele się zajmował różnymi problemami etymologicznymi. W podsumowaniu Łopatin podkreśla, że na prace Baudouina powinni zwrócić w większym stopniu uwagę współcześni etymolodzy, zwłaszcza ci, którzy się zajmują etymologią wyrazów języków: polskiego i rosyjskiego. Nigdzie, niestety, Łopatin nie zaznacza, że Baudouin był Polakiem.

Od siebie dodamy, że w nauce polskiej Baudouin-etymolog takiej oceny nie otrzymał. Np. K. Nitsch wręcz napisał, że Baudouin „nie miał [...] wielkiego zmysłu dla etymologii, a to, co dawał jako etymologie w pierwszych tomach *Słownika warszawskiego*, było raczej morfologiczną analizą wyrazów z dzisiejszego punktu widzenia”¹, S. Szober zaś we wspomnieniach poświęconych Baudouinowi, gdzie przedstawił różne dziedziny jego prac naukowych, o pracach etymologicznych w ogóle nie wspomniał².

Zygmunt Brocki

Praska szkoła strukturalna w latach 1926—1948. Wybór materiałów. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1966, ss. 306.

W 1926 r. powstało w Pradze stowarzyszenie lingwistyczne pod nazwą Pražský lingvistický kroužek, utworzone przez grono rosyjskich i czechosłowackich sławistów przenikniętych lingwistycznymi ideami Saussure'a, Baudouina de Courtenay i szkoły sławistycznej Fortunatowa. Jako grupa mająca wspólną płaszczyznę metodologiczną Praskie Koło Lingwistyczne wystąpiło na I Międzynarodowym Kongresie Lingwistów w Hadze w 1928 r.

M. Ivić w książce *Kierunki w lingwistyce* — zasygnalizowanej wyżej w *Notatkach bibliograficznych* w niniejszym numerze — podaje, że Koło rozwijało swą niezwykle owocną działalność w całym 10 lat, do czasu niemieckiej okupacji Czechosłowacji (s. 134). W. Górny, przedwcześnie zmarły nasz językoznawca, autor artykułu wstępnego w *Praskiej szkole strukturalnej w latach 1926—1948* — wydanej w serii *Prac Katedry Teorii Literatury Uniwersytetu Warszawskiego i Instytutu Badań Literackich PAN* jako t. 4 cyklu *U źródeł współczesnej stylistyki* — jako datę zamykającą podaje rok 1948 (choć zebrania Koła odbywały się, sporadycznie, jeszcze do 1951 r.). Napisany przez W. Górnego rozdział wstępny ma tytuł *O sty-*

¹ Życiorys Baudouina w *Polskim słowniku biograficznym*, t. 1, Kraków 1935, a także: K. Nitsch, *Ze wspomnień językoznawcy*, Kraków 1960, s. 189.

² Por. np.: S. Szober, *Jan Ignacy Niecisław Baudouin de Courtenay (wspomnienie)*, „Prace Filologiczne”, 1930, ss. VII—XXIII; a także: S. Szober, *Wybór pism*. Warszawa 1959, ss. 406—416.

listyce Praskiego Koła (ss. 6—25); zajmuje się pracami Koła i przedstawia związaną z tym Kołem klasyczną już dzisiaj szkołę stylistyki strukturalnej. Drugą analizę doktryny stylistycznej Praskiego Koła, analizę o innym rozkładzie akcentów, dała w tejże książce M. R. Mayenowa (s. 26—40).

Z. Br.

Lech Ratajski, *Polska kartografia ekonomiczna XX wieku*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe. Warszawa 1965, ss. 142.

W historii polskiej kartografii ekonomicznej da się wydzielić dwa okresy: od połowy XIX w. do przełomu wieków XIX i XX oraz od tego przełomu. Praca L. Ratajskiego, wydana przez Instytut Geografii PAN jako nr 49 serii *Prace geograficzne*, dotyczy tylko drugiego okresu. Zajmuje się ona przede wszystkim oceną metod kartografii ekonomicznej i oceną tematyczną map (według ich rodzajów). W osobnym rozdziale zawarty jest syntetyczny rys historyczny rozwoju map gospodarczych i społecznych ze szczególnym uwzględnieniem Polski.

Z. Br.

XX lat Instytutu Techniki Budowlanej 1945—1965. Ośrodek Informacji Technicznej i Ekonomicznej w Budownictwie, Warszawa 1965, ss. 278, ilustr.

W przedmowie do wymienionej książki zbiorowej dyrekcja Instytutu pisze, że traktuje to wydawnictwo jako przyczynek do historii rozwoju badań naukowych w dziedzinie budownictwa w Polsce Ludowej. Kolejne prace zamieszczone w książce przedstawiają 20 lat rozwoju Instytutu Techniki Budowlanej (jest on bezpośrednim kontynuatorem powstałego w 1945 r. Instytutu Badawczego Budownictwa, oraz rozwój prac badawczych Instytutu w dziedzinie konstrukcji, materiałów budowlanych, fizyki budowlanej i instalacji, wreszcie metod badań materiałów i konstrukcji budowlanych.

Z. Br.

Komentarze fromborskie. Pojezierze, Olsztyn 1965, ss. 94, ilustr.

Wydany z inicjatywy Muzeum Kopernika we Fromborku tomik *Komentarze fromborskie* wypełniają różne materiały, od popularyzujących astronomię po utwory poetyckie. O. Ślizień pisze o Koperniku we Fromborku, L. Czubieli — o pracach konserwatorskich na Wzgórzu Katedralnym we Fromborku w latach 1945—1964, I. Grunwald — o pochodzeniu planet, S. Lipko — o kopernikanizmie w szkołach polskich XVIII w. Następnie w tomiku zamieszczono utwory poetyckie J. Tuwima i S. Połona związane z Kopernikiem i Fromborkiem. Zamyka tomik kronika Muzeum M. Kopernika we Fromborku.

Z. Br.

Polska bibliografia logopedyczna. Opracowali: Leon Kaczmarek, Zdzisław Dobrzański, Józef Kania. Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1965, ss. 132.

Wydana w ramach *Prac Katedry Języka Polskiego i Biblioteki Głównej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie* i pod egidą Polskiego Towarzystwa Logopedycznego *Polska bibliografia logopedyczna* jest pierwszą próbą zestawienia